

Assaggi di Bisalta
portale linguistico e culturale dei territori della Bisalta

grafia Escolo dòou Po

I Roumèn ènt èl teritori èt Couni

Mentre que a s'èslargavou ènt èl piane ai pé dël mountanhe e ès l'Alpi, i Roumèn a ourganizavou èt *municipia* pèr butâ ensema la jant dël post que a poèzia avé la sitadinansa, poèl dase ja al tamp èt Neroun, coun èl drit èt votâ ènt i coumisi. Tra èl sitèe roumane pi èmpourtante sèl teritori que èncœ ou l'é èt Couni a i era *Alba Pompeia*, èncœ Alba, *Pollentia*, Poulens, *Forum Germanorum*, d'aramba a Carai e *Augusta Bagiennorum*, a la *Roncaglia* d'aramba a quèlla que èncœ a l'é Bene; poèl dase que èl teritori d'èntourn a la Bizimaouda ou feise part di pousediment èt que sità si e soua jant a feise èt la tribù Camilla.

Èn prinsipi èt la val Vermenanha a i era la sità roumana èt *Pedona* (èncœ Bourg), un bèl po' prousperouza ènt i primi secoui èt l'imper e *statio* pèr fa pagâ la *Quadragesima Galliarum* (na taia que a valia 1/40 dël valoû èt la roba que a pasava da li). La sità a l'era èn pasage èmpourtant pèr i afé dël coumersi e di souldèe. Da sî i partia tre vie èt mountanha: la prima a èndazia al mar èn mountand pèr la Val Vermenanha e traversà èl Col èt Tanda, a countinouava finde a Nisa. L'èscounda via èt mountanha vèrs èl mar a pasava èsloung a la val Ges d'Èntraive que a mountava tuta a curve vèrs èl Col èt Fènesta. A calava après èslung a la *Vésubie* e a aruvava a *Cemenelum* (Simié) e *Nicae* (Nisa). Pèr finî da *Pedona* i partia la tersa via èt mountanha que ènloura a l'era èt sigur la pi èmpourtanta e doèourâ, que èsloung a la Val d'Èstura èt Demount, a mountava al Col èt l'Argentera, òoura èt la Madalena o èt *Larche*.

La sità èt *Pedona* a l'era èncœ èmpourtanta èn l'età gota propi pèr la soua pousisioun que a countroulava èl vie èt pasage vèrs la Liguria e la *Gallia*.

Ènt èl secoul VI, *Pedona* bèle se a l'era nhand granda couma teritori e nhand couma abitènt tutun a l'era *civitas* val a dî capital dël so *municipium* e a l'é arcordâ pèr la prima vota èn na litra èscrita vèrs èl 510 e coèia ènt èl *Variae* èt *Cassiodoro*, ministrou dël re gotic *Teodorico* (*Variae*, I, 36).